POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

Stev. 23. V Ljubljani, 7. junija 1923. Leto LXIII.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40·— Din, za naročnike v inozemstvu 60·— Din letno. Posamezna številka po 1·— Din.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

V obrambo zakonitega postopanja.

V prosvetni upravi Slovenije se je dogodil slučaj ki utegne uvesti zopet brezpravne razmere v državno šolsko upravo.

V mestni šolski svet v Ljubljani so bili leta 1920. izvoljeni štirje zastopniki mestne občine. volieni od občinskega sveta. Prejeli so dekrete za dobo šestih let, t. j. do leta 1926., kakor veleva zakon.

Leta 1921. je bil izvoljen nov občinski svet. Ta je. neoziraje se na dobo šestih let in dekrete hotel izvoliti nove zastopnike v mestni šolski svet iz svoje srede **toda pokrajinska uprava kraljeve vlade je to odločno zabranila češ da so veljavni dekret starih zastopnikov v mestnem šolskem svetu za dobo šestih let in pred potekom te dobe nima občinski svet voliti novih zastopnikov, ker je zakon po katerem so bili izvoljeni, še vedno v veljavi**

Ta občinski svet je bil pa razpuščen, in leta 1922. (v dec.) je bil izvoljen nov občinski svet, ki je pričel v aprilu 1923 poslovati Prvo je bilo da je zopet tudi ta občinski svet izvolil štiri nove zastopnike v mestni šolski svet, kljub temu, da funkciiska doba starim zastopnikom še ni potekla in da je zakon, po katerem so bili izvolieni stari zastopniki, še vedno v veljavi.

Toda glej! — Topot pokrajinska uprava kraljeve vlade ne stoji več na gori označenem edino zakonitem stališču, ter dopušča, da se vabijo k seji mestnega šolskega sveta novi zastopniki mestne občine kljub temu, **da funkcijska doba starim zastopnikom še ni potekla in da so zakoni, po katerih so bili izvoljeni še vedno v veljavi.**

Očito je da pokrajinska uprava kraljeve vlade ni postopala dvakrat enako in jasno je, da je postopala pravilno edinole prvič, ko se je opirala na zakon in zakonito postopanje.

Toda še drug brezpravni slučaj se je dogodil hkrati! Ta je sledeči:

Med dobo, ko je bil občinski svet v Ljubljani razpuščen, je opravljal vse posle istega od vlade postavljeni vladni komisar. V tej dobi je potekla doba višjemu šolskemu svetu za Slovenijo, v katerem je tudi en zastopnik občinskega sveta ljubljanskega, kot zastopnik staršev. Pokrajinski namestnik je dal nalog da imenuje v imenu mestne občine vladni komisar zastopnika staršev v višji šolski svet in je stavil komisariu tudi termin za imenovanje. Komisar je imenoval v smislu odloka in zakona tega člana višjega šolskega sveta za dobo dveh let.

Toda glej! Novi občinski svet, ki se je sestal že potem, ko je imel medtem novi višji šolski svet že dve seji, je kljub pravilnemu imenovaniu s strani komisarja izvolil drugega zastopnika staršev v višji šolski svet **in pokrajinska uprava je to izvolitev pripustila, kakor je pripustila popolnoma nezakonito izvolitev onih štirih članov za mestni šolski svet.**

Gotovo je, da tako postopanje ni v interesu državne uprave in tudi ne dviga njene avtoritete in nam vedno bolj kaže nujno potrebo popolne ločitve šolske uprave od politične državne uprave poleg drugih okolnosti ki se zagrešujejo s takim postopaniem špecijelno v tem slučaju.

Ali je ženska delovna moč cenejša v javni službi?

(Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.)

Da je ženska po svoji naravi šibkejša od moškega, nad tem ne dvomi nihče in absurdno bi bilo dokazovati nekaj, kar je proti naravnim zakonom. Dunajski zdravnik dr. Wendenburg je njeno manjvrednost kot delovne sile z ozirom na moškega celo s številkami dokazal in sicer je vzel kot objekt dokazovanja ravno učitelje in učiteljice. Upošteval pa je le finančnejlno stran vprašanja: moški dalje časa služijo, imajo mani dopustov itd. Vendar pa nastane ravno z ozirom na učiteljski poklic vprašanje, ali je primerno in za narodov kulturni razvoj koristno, če se upošteva izključno le gmotna stran tega vprašanja dasi je trenutno res najboli pereča.

Predvsem ne smemo pozabiti psihološkega momenta učiteljskega poklica. Učiteljevo delo se ne more meriti s »koniskimi silami«. Pred seboi ima marveč otroške duše ki jih je treba oblikovati po psiholoških zakonih, ne pa mrtev hlod lesa ki ga je treba obdelati in pri tem iskati delavno silo ki bo to storila v čim krajšem času in je zato tem cenejša. Psihološko dejstvo pa je, da otrok, ki pride iz materinega okrilja v šolo vsekako potrebuje vsaj v prvih šolskih letih še ženske nege. Nikdar se ne more moški tako poglobiti v otroško dušo kakor ženska, ki se po svojem intenzivnejšem čuvstvenem življenju nekako približuje otroku. Tu je seveda predvsem upoštevati vzgojni moment ne učnih uspehov. Upam pa, da važnosti vzgoje ne bo nihče zanikal. Tudi v višjih razredih dekliških šol je boli na mestu, da poučujejo ženske moči nego moške.

Četudi je ženska fizično slabejša, pa ima druge lastnosti, ki jo usposabljajo ravno za učiteljski poklic. Nihče ne more tajiti, da ni mnogo vztrajnejša od moškega, mnogo bolj potrpežljiva in za podrobno delo veliko spretnejša. Te lastnosti ji izvrstno služijo ne le v šoli, ampak veliko bolj še v delovanju zunaj šole. **Če hočemo dvigniti prosvetni nivô naroda, moramo predvsem dvigniti njegovo ženstvo, in sicer ženstvo najširših plasti naroda.** In v to je nedvomno v prvi vrsti poklicana učiteljica. Ta ali oni bo morda ugovarjal, da bi se v tem oziru lahko več storilo, da se o ženskem delu ne sliši mnogo itd.

Toda če bi nepristranski opazovalec ocenieval delovanje učitelja in učiteljice na deželi dvomim, da bi se tehtnica nagnila v prilog moškim, vsaj znatno ne. Precejšen vzrok, zakaj se žensko delo mani ceni od moškega, leži v tem, ker je ženska mnogo skromnejša in v svojih pravicah vedno zapostavljana, — razen na plesu in ob takih prilikah — tako da si ni v svesti svojih lastnih zmožnosti, medtem ko zna moški vedno ceniti svoje delo in ga prinesti neprimerno bolj do veljave v javnosti kot ženska in si večkrat dela celo nezasluženo reklamo.

Vsekakor pa velja pravilo, da se moški in ženska v svojih zmožnostih medsebojno spopolnujeta zlasti za vzgojni poklic, bodisi v širšem ali ožjem smislu in mislim, da bi ne bilo ravno najbolj umestno in modro, pričeti najprej z redukcijo učiteljic, ki so vse kvalificirane, ampak merodajni faktorji naj se obrnejo tja, kjer se namestitev ni izvršila po kvalifikaciji temveč po protekciji režimskih veljakov. To pa ne zadeva učiteljskega stanu, ampak druge kategorije uradništva.

Vprašanje o ženski enakopravnosti v javni službi ima pa še drugo globljo stran, ki je nikakor ne smemo prezreti. Značilno je da se je pojavil zopet boj za žensko enakopravnost baš sedaj, ko se je jela svitati na horizontu vsaj v nekaterih državah ženska enakopravnost v praksi in to celo v državi (Rep. Avstr.), kjer imajo v rokah krmilo socijalisti, ki à priori priznavajo žensko enakopravnost. To znači, da čaka ženstvo še trd boj preden bo to stremljenje uresničeno. Saj kakor kažejo vsi znaki ne stopamo naprej, marveč nazadujemo: hočejo nas izriniti celo iz služb, ki so nedvomno naše najboli naravno področje. Priznati moramo, da leži velik del krivde na ženskah samih ki ostajajo zbog tisočletnih tradicij v pasivnosti, h kateri so jo vzgojili mo-

LISTEK.

Reforme učiteljske izobrazbe.

(Odgovor na kritiko tov. R. M.)

Ta članek me je v resnici pogrel, zakaj nisem še doživel, da bi se naše stanovsko glasilo postavilo v nasprotje s težnjami, ki so skupne naprednemu učiteljstvu celega sveta, s težnjo po višji, temeljitejši, splošni in stanovski izobrazbi, enakovredni izobrazbi raznih akademskih poklicev, s težnjami o katerih sem globoko uverjen, da preje ne ponehajo, preden se jim ne ugodi. Za nas deluje čas, kajti naša zahteva ne izvira iz ozirov na stanovski ugled, ampak iz spoznanja, da je treba učitelju — predvsem učitelju na deželi — boljše usposobljenosti za njegovo kulturno misijo med narodom.«

R. M.

G. tovariš, ki se je v svojem pismu na g. urednika »Učit. Tov.« pritožil z uvodnimi besedami nad kritiko ki jo je prinesel list v predzadnji številki, naj mi dovoli, da pojasnim ono kar ga boli, odnosno pogreva, ker zadevajo očitki četudi le indirektno vendarle mene, pisca članka v Pedagoškem zborniku za leto 1922. Odkrito priznam, da se čudim, kako je mogoče dotičniku, ki je pazno prečital moj članek, trditi, da se postavlja stanovsko glasilo v nasprotje s težnjami vsega naprednega učiteljstva, ako priobči kritiko, ki odobrava misli izražene v »Zborniku«. Da kritik ni vse učiteljstvo, je že povedal g. urednik jaz bi pa želel pokazati, da tudi moja izvajanja niso niti z daleka nasprotna težnjam učiteljstva. Ne odgovarjam, ker bi si hotel ohraniti naklonjenost kritike, saj sem v članku samem že napisal: »Vem, da mi bodo tovariši in tovarišice zamerili odkrite besede.....« hočem le resnici na ljubo ugotoviti sledeče:

Baš zadnje vrstice uvodoma citiranega odstavka potrjujejo moje izvajanje v »Zborniku«:

»Praktični vzgojitelji, in to so brezdvomno osnovnošolski učitelji, potrebujejo sintezo teorije in prakse že ob svojem študiju zato mora biti učiteljišče bistveno drugačno od univerze, nuditi mora dovolj garancije za temeljito teoretično znanje obenem pa mora navajati kandidate k samostojnemu udejstvovaniu, kjer jim stoja strokovno nadzorstvo kot mentor ob strani. Učiteljstvo naj zahteva da se izpopolni učiteljišče, da se študijska doba zviša na neobhodno potrebno število let in, da se teoriji priključijo seminarji (višja pedagoška šola), kjer bo kandidat po končanem teoretičnem študiju vsaj dve leti deloval pod vodstvom najboljših naših praktikov in teoretikov.....«

Če bi g. tov. R. M. pazno sledil mojim izvajaniem, bi brez dvoma videl, da iskreno mislim in da mi je popolnejša in stvarna naobrazba učiteljstva morda mnogo boli na srcu kot marsikomu izmed tistih ki stavljajo iluzorne cilje in nimajo razumevania za realne potrebe, ampak jim je vse skupaj le fraza.

Na pot neprimernega izražania o tem kdo je poklican da posega v diskusijo o tem vprašaniu in o ignorantstvu, ki ga navaja gospod tov. R. M. ne bom sledil. Onim, ki so hoteli v članku iskati misli in so širokogrudi dovolj, da priznajo tudi ono, kar jim morda trenotno ne ugaja bodo zadostovala ta izvajania. — Bodimo trezni in strpljivi!

Dr. Stane Rapè.

Podmladek Rdečega križa v šolski veži.

(Prevedel L. Poljanec.)

H. N. Mac Cracken, predsednik Vassar Collegea v New Yorku, je napisal v mesečniku »The Werld's Health« (Svetovno zdravje) ki ga izdaja Liga društev Rdečega križa v Parizu, članek, katerega podajam v glavnih mislih, ker se mi zdi da velja dobršno tudi našim razmeram.

Skoro splošno si je novi vzgojni evangelij osvojil svet. Vzgajaj v delu, uči se delujoč, goji voljo in čuvstva hkratu s spominom in razumom, druži se za medsebojno pomoč širi in poglabljaj stike med šolo, družbo in človeštvom, to so danes vzgojna gesla po širokem svetu. Nihče ne zanika veljavnosti teh načel. Vsakdo jih izkuša uveljaviti po svojih močeh. Vprašanje je le, kako jih naj izvršuješ.

Ta program zahteva v prvem redu mnogo več od učitelja ko stara spretnost. Kaj je težja naloga: voditi krdelce mehkih dušic po izhojenih stezah dobrega spomina in stroge discipline ali jih poslati vun da si sami poiščejo prilik za delovanje poslušati njih poročila, blažiti nastale duševne spore in nesoglasja, pomagati jim, da jasno vidijo pot, po kateri jim je hoditi? In vse to ne samo s posedincem: naloga marveč raste s številom otrok v šoli, ker se sorazmerno številu večajo tudi stiki med njimi samimi ter med otroci in učiteljem.

Pomanjkanje sredstev in učil nam stavi druge skoro še večje zapreke. Tu ne smeš misliti na dobro opremljeno šolo v bogati občini, temveč na povprečno šolo. **Skozi kakšno okence mora deca**

ški in od katerih sedaj, ko so ti menda bolj prosvitljeni in prešinjeni s socijalnim duhom, pričakujejo osvoboditve in priznanja splošnih človeških pravic. Toda s te strani zaman pričakujemo pomoči; če si same ne bomo priborile pravic, jih tudi ne bomo deležne. Res je da so dvignili svoj glas tudi posamezni možje in to ne najslabši, temveč najboljši med njimi. Največ uspeha pri tem je imel John Stuart Nill ki se mu je posrečilo s svojim delom »Podvrženost žene« dokazati svetu krivični ženski položaj in zainteresirati ves kulturni svet za to vprašanje. Tako se je začelo žensko gibanje, ki se je javljalo sicer že mnogo prej v bolj neznatnih poskusih, a je sedaj zavzelo določnejšo smer in večji obseg. Svoje težišče ima v socijalno-gospodarskem razvoju. Možnost zakona postaja ne samo v današnjih razmerah, ampak v današnji dobi sploh čimdalje maniša, saj je ženska vedno več kot moških in poleg tega je zakon dandanes luksus, ki si ga uradniški in delavski sloji ne morejo privoščiti, ne da bi propadli duševno in telesno. **Te razmere pa silijo žensko, da svojo izobrazbo poglobi ozroma da se poteza za ono, ki so ji deležni moški in si s tem pridobi tudi pravico do služb, ki so jih doslej zavzemali skoro izključno le moški.** Ravnokar smo prestali dobo, kjer je ženska pred vsem svetom dokazala svojo zmožnost kot vredna zastopnica moškega. V družini je sijajno nadomeščala očeta gospodarja: poznam na kmetih družine ki so si naravnost opomogle pod spretnim vodstvom žene - gospodinje. Istotako se je žena odlikovala med vojno ko ji je bila dana prilika v vseh službah: kot uradnica z najbolj odgovornim stališčem kot zdravnica itd.: da mnogokdaj se je izkazala celo kot junak s puško v roki (Srbkinje). A sedaj ko postaja konkurenčni boj za eksistenco čimdalje trši, hoče moški kot gospodar položaja, izriniti žensko še od tam kjer si je s hudim naporom že utrdila svoje stališče. Zato je skrajni čas, da tudi pri nas žena stopi na plan, če noče, da se ji zapro vsa vrata, razun v zakon — in v prostitucijo. Le enakopravnost žene z možem more uresničiti njeno najvišje zvanje k vzgoji močnega, bodočnosti veselega rodu.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f **IV. pokrajinski zbor F. S. za Slovenijo** se je vršil na binkoštni ponedeljek v Ljubljani. Prihitelo je 18 delegatov, od katerih so bili nekateri poverjeni z dvema glasovoma. Prvič so bile zastopane na zboru tudi učiteljske P. F. S. Šest delegatov je zastopalo učiteljske podr. F. S., in sicer: tov. V. Pirnat CXLI. P. F. S. pri okr. učit. društvu v Novem mestu (65 članov): tov. Mrovlje CLII. P. F. S. za kočevski okraj (98 članov iz cele Slovenije včlanjenih radi nameravanega skupnega izleta): tov. Janežič CLI. P. F. S. za Kamniški okraj (34 članov): tov. Vittori CLIX. P. F. S. v Ormožu (20 članov — v razvoju): tov. Šparo CLIII. P. F. S. za Šmarje-Rogatec (16 članov šele pričeli): tov. Maver, učit. podr. F. S. za Konjice z 11 člani.

Zbor je otvoril pokrajinski poverjenik F. S. Viktor Maček. Razven delegatov je bil prisoten še predsednik U. O. F. S. prof. Vladimir Lapajne.

Iz izčrpnega poročila pokrajinskega poverjenika smo razvideli veliko in smotreno delo Upravnega odbora F. S. in pokraj. poverjeništva. Pri pokr. pov. F. S. za Slovenijo je dosedaj včlanjenih 26 dijaških P. F. S. ter **9 učiteljskih P. F. S.** z okroglo 1700 člani, od katerih jih bo ca 600 letos potovalo. Ustanavljajo se pa vedno nove učiteljske P. F. S. tako da bo število podružnic in članov iz 35 oziroma 1700 gotovo še precej naraslo.

Dohodkov je imelo pokr. poverjeništvo 10.708.35 Din, stroškov 5689 Din, čistega mu ostane 5019.35 Din. Z dohodki mora pokr. pov. vzdrževati ali vsaj prispevati k vzdrževanju Svratišč ozir. Kolonij F. S. V ta namen mora vsaka podružnica ob nastanku plačati kot ustanovni fond pokr. poverjeništvu 100 Din. Če tega takoj ne zmore, plača pozneje in je dotlej dolžnica pokr. poverjeništvu F. S.

Poročila delegatov so bila zelo zanimiva. Vse P. F. S. so zelo delavne. Tako bo n. pr. celjska P. F. S. postavila v Kocbekovi koči Kolonijo F. S. in jo sama vzdrževala. V Mariboru so nabrali največ dobrotvorov. Ljubljančani ustanove ob Bohinjskem jezeru kolonijo F. S. Pokrajinsko pov. prispeva za enkrat 3000 Din ostalo po plačilni zmožnosti. Pozivljajo se podružnice, da si kupijo tam postelje, ki bodo stale menda 250 Din. Novomeška učit. P. F. S. postavi letos moško in žensko Svratišče, drugo leto pa oskrbi kolonijo na Goriancih. Kočevski Mrovlje pa napravi skupen ferijalni izlet po državi. Dobrotvorov je v Sloveniji po deželi 330, po mestih 150, skupaj 480, mnogo, mnogo premalo za gostoljubne Slovence. No, drugo leto bo že bolje, poskrbeti mora za to v prvi vrsti učiteljstvo.

Zastopniki učit. P. F. S. so imeli kratko skupno sejo, kjer so sklenili, da se sklep pripravljalnega odbora učit. F. S. ki je imel sejo 25. februarja t. l. in določil ljubljj. učit. podr. F. S. kot nekako središče učit. podružnic F. S. ovrže dotlej, da se ustanovi v Ljubljani pokr. poverjeništvo učit. F. S. V odsek za osnovanje in nadziranje učit. podružnic F. S. v Sloveniji kot tudi za podbudo v pristop v F. S. v ostalih delih države so bili izvoljeni tovariši: Pirnat iz Novega mesta, Mrovlje iz Vel. Lašč in Janežič iz Kamnika.

Tovariši in tovarišice ki se navdušujete za krasno idejo F. S., ustanavljajte pri vseh okr. učit. društvih podružnice F. S. in se obračajte po informacije na predsednika gori imenovanega odseka: Viktor Pirnata v Novem mestu. Prosi se samo znamko za odgovor. Ta odbor je v veljavi do IV. kongresa F. S. v letu 1924. ker je bil zbor mnenja, naj se letos še ne cepi ferijalnih vrst. Tudi se ne bodo ustanovila posebna pokr. pov. učit. F. S. Bolj določno se bo stvar določila mogoče že na letošnjem III. kongresu F. S., ki bo v Beogradu 17. in 18. julija če ne pa gotovo prihodnje leto, ko bo učiteljstvo v F. S. že skoro prevladovalo.

Za skupen in enoten nastop na III. kongresu F. S. so se določile smernice v odbor za tvorjenje programa ter premeno pravil pa so bili izvoljeni: predsednik U. O. F. S. prof. Vl. Lapajne, pokr. pov. V. Maček, učitelj V. Pirnat ter Pirc. Pozvane so vse P. F. S. da vpošljejo svoje izpreminjevalne predloge (učiteljske glede pravil!) do 20. junija na pokr. pov. F. S. v Ljubljani.

Na kongres pošlje vsaka podružnica F. S. svojega delegata, kateremu krije vozne stroške. Prehrana se vrši za časa kongresa na račun Glavnega Poverjeništva F. S. Drugo leto se bo to izboljšalo in delo olajšalo. To bo stvar letošnjega kongresa, za katerega se delajo velike priprave.

Revizija je našla vse v najlepšem redu in zato se je dal pokrajinskemu poverjeništvu absolutorij ter se mu je izrekla zahvala.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za pokrajinskega poverjenika F. S. za Slovenijo za šolsko dobo 1923./24. dosedanji pokr. poverjenik Viktor Maček, ki je gotovo najvnetejši delavec na polju F. S., za njegovega namestnika pa je bil imenovan tovariš Viktor Pirnat.

Ko se je določilo še revizorje: tovariša Mrovljeta ter dva dijaka, se je prešlo na slučajnosti. Tu se je med drugim določilo:

1. Da bo pokr. pov. F. S. odgovarjalo svojemu namenu, plača vsaka podr. F. S. v pokr. fond od vsake prireditve, ki jo priredi v prid F. S. (gledališke predstave, akademije, zabavnega večera) 10% čistega dohodka. Ako pa priredi P. F. S. cvetlični dan odšteje pokr. pov. F. S. 25%.

Mogoče se bo to zdelo komu čudno. Pa premislimo: Podružnice F. S. prirejajo predstave, cvetlične dneve itd. z namenom da si s čistim dobičkom postavijo Svratišče, je vzdržujejo, si oskrbe kolonije itd. Čisto jasno, da rabijo denar. Rabi ga pa tudi pokr. pov., ki naj prvo prispeva za ustanovitev kolonij F. S. ali za njihovo vzdrževanje, oskrbuje naj Svratišča F. S. in to s čim? Vsaj samo nima premoženja. Zato se je zdel ta sklep vsem umesten. Izvzeta od pokrajinskega davka je le članarina podr. F. S., ki ostane podružnicam cela.

Na razna vprašanja novomeškega delegata tov. Pirnata je pokr. pov. odgovarjal in dajal pojasnila. Ker so važna za vse učiteljstvo ki je že včlanjeno v F. S. ali pa ki se še včlani, evo malo poročila:

Učitelji-ferijalci bomo potovali letos kot dijaki na »Đačko legitimacijo«, kjer nam je že zagotovljena ¼ vožnja po državnih železnicah. Legitimacije se že tiskajo in pridejo do srede junija na učit. P. F. S. Potovati nas bo moralo letos še po pet skupaj za mani se za letos ni dalo doseči dovoljenja: drugače bo naslednje leto: če že ne bo pravica ¼ vožnje dana posameznikom bo pa gotovo po dvema, kar je zelo praktično. V »Đačko legitimacijo« prilepite sliko, ki jo z žigom potrdi šolsko vodstvo in vaša podr. F. S., istotako vam potrdi šolski žig vstavljene objave, kamor si vi napišete progo (drž. žel.) vašega potovanja in se tako vozite s 75% popusta.

Glede voznih olajšav pri privatnih železnicah in parobrodnih družbah bo vse natisneno v »Popisu ferijalnih olakšic«, ki ga mora imeti vsak potujoči ferijalec, ker bo to edino veljavna legitimacija F. S. na potovanju. Popis bo vseboval tudi vse druge ugodnosti. Stane 5 Din ter ga je treba naročiti in naprej plačati pri Glavnem Pov. F. S. v Beogradu, II. beograjska gimnazija, ker se bo tiskalo le naprej naročeno in plačano število komadov. Prvotno je bil od Gl. Pov. določen za to termin do 1. junija, upam pa, da bo Glav. Pov. dobrohotno počakalo, ker je učiteljstvo težje tozadevno informirati kot pa dijaštvo, ki je vse na istem zavodu. Toraj tovariši tu so informacije, zdaj delajte!

Za učiteljstvo meščanskih in višje organiziranih osnovnih šol bo tudi važno, da lahko včlanijo v F. S. učence meščanskih šol ter učence ljudskošolskih razredov ki odgovarjajo meščanski šoli.

S klicem »Na svidenje v Beogradu« se je krasno uspeli zbor razšel. Ferijalno učiteljstvo pa kliče svojim tovarišem in tovarišicam »Na svidenje v Fer. Savezu!« Pa še letos!

—f **Počitniški izlet.** Vse tovariše in tovarišice, ki so se priglasili **za počitniški izlet in so člani naše podružnice F. S.** (za kočevski okraj) **prosim, da mi do 15. junija pošljejo svoje fotografije in znesek 10 Din (deset Din) za »Popis fer. olakšice«, »Almanah« in »Đačko legitimacijo«.** Člani-ce P. F. S. za kočevski okraj, ki so poslali 20 Din, so plačali pristopnino 10 Din (meseca aprila) in društveno članarino mesečno à 2 Din za mesece: april, maj, junij, julij, avgust (do začetka šol. l. 1923./24.), 17. in 18. julija se vrši kongres F. S. ki je obvezen za delegate vseh P. F. S. v Beogradu. Tega kongresa oz. izleta se lahko udeleže vsi člani-ce F. S. Da lahko preskrbimo stanovanje in hrano prosim, da naj se mi javijo vsi člani-ce naše P. F. S., ki se udeleže potovanja v Beograd že meseca julija. Prvotno nameravani počitniški izlet meseca avgusta po Dalmaciji in v Beograd se seveda vseeno vrši: samo prosim, da se oni tovariši-ce, ki so se priglasili za izlet po Dalmaciji, udeleže samo kongresa oziroma izleta meseca julija v Beograd, da mi to sporoče radi evidence. Torej ugodnost za one, ki bi potovali samo v smeri Beograd. Pevski zbor je padel v vodo: v avgustu bomo potovali brez vsakega sporeda, kar ne vpliva mnogo na finance.

—f **Četrtinska vožnja čl. učit. F. S. ugodena.** Vse podrobnosti o izletu v avgustu v kratkem sledé. — S. M., Velike Lašče.

—f **Vsem članom-icam 152 učit. P. F. S. za kočevski okraj!** Opozarjam na dopis: Počitniški izlet. Fotografije znesek itd. pošljite **do 15. junija:** ravnotako tudi prijavo za kongres F. S. v Beograd in odnosno tudi odjavo od počitniškega izleta v avgustu itd. — Prosim točnosti glede roka in drugih obveznosti! — Za odbor: S. M., t. č. pov. Vel. Lašče.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t **Razstava obrtno - nadaljevalne šole pri D. M. v Polju** je prav lepo uspela. V okusno okrašeni šolski sobi so bile razstavljene risbe različnih obrtov ter tudi prostoročne risbe. Iz razstavljenih risb je bilo opažati viden napredek gojencev ter veselje do dela. Vse risbe so

---

včasih gledati v svet! Ali more najti potrebnih pripomočkov, da bi se v resnici udejstvovala v družbi ki jo nanio tako trdno veže življenje?

Tretjič nam nedostaje še določenega načrta. Učitelje poučujemo danes o vzgojnih načelih o vzgojnih metodah, o zgodovini vzgoje nato pa jih pošljemo na kako šolo; a niti poizkusili nismo, da bi jim pokazali tudi socialne (družabne) prilike v šolski okolici, ki vendar tvorijo pravo življenje šolskih otrok ter nudijo pravi program ki se mora šola nanj že zaradi družbe ozirati.

Ako torej Podmladek Rdečega križa potrka na vrata šolskega poslopja ter prosi, da mu jih odpró, ali se smeš čuditi, ako mu tako-le odgovoré: »Preveč smo zaposleni ne moremo priložiti svojemu programu še kake točke. Nimamo časa da bi orali to ledino, tudi ne smemo dopustiti, da bi se tuja organizacija na kakršenkoli način vmešavala v šolsko življenje.«

Toda Podmladek Rdečega križa se ne da tako hitro odpraviti! Predobro ve, da ne nalaga učitelju novih bremen ako se vrine v šolsko življenje, nasprotno, olajšati hoče bremena.

Vzemimo po redu vse vzgojne težave, ki nam jih je premagati, če uvajamo novodobne vzgojne metode! Prva točka je da mora učitelj delovati ob težjih zahtevah nego če se naslanja na otroški spomin ter poučuje po starem načinu. Kaj pa če pomaga vsak mesec učitelju mesečnik,* ki že sam prinaša otrokom nasvetov in prave pomoči, tako da je treba učitelju le dopolnjevati? Ali ne bo učitelju naloge prej zmanišal nego povečal? Ali ne bo učitelja genilo sočuvstvovanje zunanjega sveta, ki uvažuje njegov delež v svetovnem delu in ki se zopet ozira na njega da bi sodeloval?

Vzemimo le da prinaša ta mesečnik srečo v šolske prostore: srečo, da si pridobivamo vsak mesec več prijateljev, srečo da v nečem vsi sodelujemo, srečo, da pomagamo stari mamki »Zemlji«, da se pobriga za tega ali za onega izgubljenega otroka. Vzemi, da ta sreča prevzame tudi nemirnega otroškega duha k slabemu nagnjenega, a zdaj vsega zavzetega da po velikih svetovnih dogodkih sokrmari staro ladjo naše civilizacije po najbolj razburkanem morju, ki se je kdaj navalilo nanjo ali ne bo tak učenec podpiral trudnega učitelja, da se izpremeni breme v prijetnost za učitelja in za otroka?

Toda baš to hoče Podmladek Rdečega križa doseči! Nudi mu k temu priliko, dobri učiteli saj prebredeš s tem marsikatere enoličnosti dolgega šolskega dne ter prineseš skozi šolska okna — četudi majhna — več svetlobe in življenja v mračne prostore. Prepričan sem, da prinese. Prepričan sem: zakaj v veliki armadi usmiljenja sodeluješ ter izkušaš svet tesneje združiti ne pa graditi barikad za bodoče boje, zato pomore ta zavest tudi tebi v malosrčnih trenutkih. Pomni, da je Podmladek Rdečega križa tvoj da si to ti sam pod drugim imenom. Tvoji impulzi in tvoje želje se v njem kristalujejo v konkretnem delovanju, v skupnem življenju in v medsebojni pomoči po vsem svetu.

Vzemimo zdaj drugi ugovor proti novodobnemu načinu šolskega dela — pomanjkanje sredstev. Tudi tu vam pomaga mesečnik Podmadka Rdečega križa. Ta pripomoček je največje vrednosti, učitelji ga sestavljajo za učitelje. Oni, ki ga izdajajo, poznajo vaše probleme. Če kdo vedo oni, kaj ugaja otroškim očem in nagnjenjem, njih volji in nagibom. Brez skrbi lahko daš mesečnik v otroške roke. Noben kupčijski madež, nobeno samoljubje ne onečašča njegovih strani; brez pristranske propagande je. Zaman iščeš v njegovih vrstah trpkih besed.

Če bi usmiljeni Samaritan, kakor ga slika Rembrandt, šel mimo, vodeč ob sebi potrpežljivega konja, ki nosi onemogli život razbojniške žrtve, ali ne bi kot učitelj pograbil te prilike, prijel za zvonec ter zaklical: »Otroci, nekdo gre mimo ki ga morate vsi videti in spoznati! Hitite k oknom, vratom ter poglejte!« In kaj, če bi se kar ustavil pri vas? Če bi se ti sam ponujal kot glasnik in dober sel? Ali ne porečeš, da so se učni pripomočki šolskih prostorov znatno povečali?

Baš to hoče Podmladek Rdečega križa. V vaši občini, v vaši deželi, v vseh deželah naletava ob cesti na blodeče ljudi ki se jim hoče usmiljenja in ljubezni. Otrokom prinaša novico, da lahko sami nadaljujejo njegovo delo, nosečč srečo vsakemu, zakaj bolje je, ako se uče kako naj vrše dobra dela in kako jih naj vrše skupaj, ko pa na slepo hoditi po samotnih potih ter delati napake in nerodnosti. Čitajte mesečnik, poslužujte se Rdečega križa kot sredstva da uvajate novo vzgojo v šolsko življenje, in našli boste da se trud izplača.

(Dalje prihodnjič.)

---

* Ameriški Podmladek Rdečega križa izdaja izvrstno urejeni mesečnik »Junior Red Cross News« pod geslom »Iserve« (služim), ki prinaša iz vsega sveta zanimive podatke o tem mladinskem gibanju.

bile tudi tehnično popolno izvršene. Obrtni naraščaj ve ceniti delo svojega truda, uvideva potrebo popolne izobrazbe za svoj bodoči obstanek. Šola, ki obstoja komaj tretje leto, vrši svoj namen v celem obsegu. Polno pohvalo zaslužijo vsi faktorji, ki zdržujejo to šolo ves šolski odbor in učiteljstvo te šole posebej zadnje, ki je žrtvovalo toliko prostega časa, ter pokazalo, da mu je res za resnično narodovo korist in njegov napredek in obstanek.

Vestnik meščanskih šol.

—c **Petje in glasba.** V podvig splošnega razumevanja glasbe, ki naj bi ogrela človeško čuvstvovanje za lepo in blago ter bila v tem smislu indirekten vodnik človeškemu stremljenju in hotenju, bi bilo na mestu dati meščanski šoli možnosti za intenzivneiše delovanje na tem polju.

Kako je zdaj s poukom glasbe oziroma petja na tej šoli? — Pevskemu pouku je odmerjena le po ena ura na teden. Uspešen pa je ta pouk le, če so pevci kolikor toliko doma v teoriji če se jih vežba v posluhu ter navaja k lepemu tonu (petju).

Ker meščanska šola ni na stopnji predavanja, temveč razlage se pride s snovio teorije le počasi naprej osobito, ko je treba tvarino v svrho pravilnega razumevanja in utrjevanja večkrat ponavljati. 20—30 minut trajajoči teoriji naj bi sledile še ritmične in melodične ter vaje v dihanju. A kje vzeti čas, če naj se istinitemu petju (pesmi) prihrani pol ure? V eni pevski uri mora pač razen naštudirania pesmi odpasti (menjaje se) to ali ono izmed zgoraj omenjenega. Toda ko bi se moglo vsaj cele pol ure posvetiti zgolj petju in pesmi!

Potrebno je da ima vsaka meščanska šola vsaj Druzovičeve pesmarice in pa izbiro litografiranih pesmi, katere se med pevsko uro porazdele med učenke. Kolika zamuda časa je pesem šele pisati in prepisati mesto da bi se med tem časom že teoretsko in pevsko obravnavala ter pela. Istotako ne bi smela manikati v pevski sobi u p o r a b l i i v a tabla s črtovjem za pisanje not. — Zato je želeti da bi bilo tudi za pevsko stroko kaj več denarja na razpolago, s katerim bi se po želji pevskega učitelja pustile litografirati primerne pesmi nabavile dobre pesmarice oziroma pesmi ter se omogočil nakup potrebnih učil.

Iz Jugoslavije.

— **Za pokrajinsko skupščino v Ptuju** dne 7. in 8. julija imajo okrajna društva pravočasno prijaviti samostojne predloge in referate, enako tudi posamezniki, in sicer pred skupščino najmanj teden dni. Navodilo za prijavo glede stanovanj, prehrane in drugo, bo dalo Ptujsko učiteljsko društvo potom poverjeništva in bo razglašeno v listu.

— **Priprave za kongres UJU v Ljubljani.** Učiteljstvo iz Ljubljane in bližnje okolice je imelo dosedaj tri sestanke na katerih se je osnoval pripravljalni odbor, so se konštituirali odseki in določile glavne smernice. Pripravljalni odbor sestoji iz glavnega kongresnega odbora kongresne pisarne in odsekov. Odseki so stanovanjski gospodarski, prehranjevalni, prireditveni izletniški in časnikarski. Tovarišice in tovariši ki bi imeli kake posebne nasvete naj jih sporoče poverjeništvu da jih odda odboru in izvede.

— **Ljubljanske tovarišice in tovariše** ki imajo za časa kongresa UJU, 5., 6. in 7. avgusta, prosto stanovanje, sobo ali postelio in bi bili pripravljeni jo v teh dneh dati na razpolago za kongres in goste naše bratske tovarišice in tovariše, pozivamo da prijavijo isto na poverjeništvo UJU (Učiteljska tiskarna). Prijave naj vsebujejo: ulico in nadstropje, število sob in postelj v posameznih sobah in posebne želje. Enako reflektira pripravljalni odbor tudi na taka stanovanja pri znancih in prijateljih učiteljstva, ki naj se prijavijo direktno ali potom učiteljstva poverjeništvu. Tovarišice, tovariši! Reflektiramo na sodelovanje vseh!

— **K redukciji uradništva.** (Odgovor na dr. Wendenburgovo razpravo.) Sicer si ne morem predstavljati redukcije delavnih moči pri učiteljstvu in prosveti, dokler še vedno primanjkuje učnih moči in so nastavljene za službo nekvalificirane osebe. Vendar naj bode že temu kakor si bodi. Morda je res učiteljica glede zdravja šibkeiša in nežnejša, pa ženske so pogumneiše v prenašanju bolečin. Dr. Wendenburgova statistika tudi zamolči, koliko moških je uničil alkohol, ki ga me ženske ne ljubimo in ne uživamo v toliki meri kakor moški. Žal, ne morem tovarišu odgovoriti s štatistiko naših razmer katere bi rada proučila, a mi podatki niso na razpolago. On trdi, da ženske službujejo samo 26 in pol leta. Temu pa moram vendar oporekati. Zato si dovolim navesti poročilo o učiteljicah, ki so maturirale pred 26 leti. Takrat nas je bilo 16 deklet: kje je postranska stvar. Od teh sta 2 umrli v poklicu, 4 so se omožile in zapustile učiteljski stan, 6 je neporočenih in aktivnih, ki ne bolehajo mnogo in imajo redke dopuste 3 so vzele učitelje in izvršujejo kljub zaposlenosti še dalje svoj poklic in le samo e n a je šla v predčasni pokoj. Tedaj ena upokojenka po 26 letih! Samo 6%, medtem ko bi po Wendenburgovi štatistiki morale že vse biti v pokoju. Med poročenimi učiteljicami se nahaja ena, katera je mati osmih otrok med temi 7 dečkov, ki vsi žive. Gotovo je to prava mati mučenica, kakor jo opisuje Cankar, a vendar izvršuje še svojo učiteljsko službo na zadovoljnost in brez bolezenskih dopustov, razun onih ki so neizogibni. Druga poročena učiteljica je imela v 26letnem službovanju samo enkrat 14dnevni dopust vsled bolezni in en 4 tedenski dopust ko so dobili sinčka. Tretja poročena učiteljica je zopet krepka delavna dama, ki ima tri dečke. Z dopusti ne obremenjuje tovarišev, v kolikor ji ni bilo to potreba ob prihodu sinčkov ki pa so zdaj že kmalu dorasli. To je štatistika maturantk pred 26 leti, ki že v svojem malem obsegu ovrže dr. Wendenburgovo teorijo katero se je krivo spravilo na dan. Mogoče, da so mlajši letniki, ki so vzrasli ob neugodnih razmerah slabejši; a stareiše učiteljice zavračamo štatistiko, ki ni primerna.

— **Upokojitev šefa oddelka za prosveto in vero v Ljubljani, dvornega svetnika dr. Fr. Skaberneta.** Kakor nam poročajo je bil dr. Fr. Skaberne na lastno prošnio upokojen in je s tem izstopil iz državne službe. Dr. Skaberne je pred prevratom deloval v dunajskem ministrstvu za uk in bogočastje. Ob prevratu je prišel v Ljubljano in bil imenovan za naslednika dr. Kalteneggerja kot gospodarsko-upravnega referenta pri višjem šolskem svetu. Prva naredba o regulaciji plač učiteljstvu je v podrobnem njegovo delo. V decembru 1920 je prevzel dr. Skaberne vodstvo takratnega poverjeništva za prosveto. Po odpravi poverjeništva je dr. Skaberne v juliju 1921 postal načelnik oddelka za prosveto. Za svoje izvrstno službovanje je dr. Skaberne dvakrat odlikovan in sicer z redom sv. Save IV. in III. razreda. Za časa plebiscita je bil dr. Skaberne prideljen kot tolmač za angleški jezik jugoslovanski delegaciji plebiscitne komisije. Stalno deluje dr. Skaberne tudi na univerzi, kjer je honorarni docent za upravno pravo ter član izpraševalnih komisij za I. in III. jur. državne izpite (cerkveno, ustavno in upravno pravo). V Ljubljani je ustanovil društvo za učenje angleškega jezika, ki šteje danes čez 200 članov in kateremu je podpredsednik kod predsednik pa vodi Umetnostno-zgodovinsko društvo ki je letos prirejalo vrlo uspela predavania ter ekskurzije. Z dr. Skabernetom izgubi država sposobnega uradnika, ki ima svoje zasluge po prevratu posebno pri ureditvi šolstva in povzdigi prosvete v Sloveniji. Učiteljstvo izgubi moža, ki je upošteval tudi njega težnje.

— **Popravek.** V zadnjo številko se je vrinila neljuba pomota v notico »Redukcija učiteljstva« in se mora pravilno glasiti sledeči stavek tako-le: »V drugi vrsti so nezdrav pojav upokojene državne uradnice, ki so se dale upokojiti le za to, da so se poročile z **neuradniki«**, (in ne **»z uradniki«**, kar je tiskovna pomota ki bistveno moti). — Enako se mora 4. točka zadaj »iz poverjeništva« pravilno glasiti: »Zahtevano število izkaznic za polovično vožnjo bomo razposlali na predsednike društev«. — V predzadnji številki se mora popravek v listnici glasiti: »osnovnošolskega in ne osmošolskega učiteljstva«.

— **Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer.** Pozivam tem potom vse člane in članice kateri se nameravajo udeležiti pokrajinske skupščine v Ptuju in glavne skupščine v Ljubljani da se mi nemudoma prijavijo v svrho pravočasne preskrbe izkaznic za polovično vožnjo po južni železnici! — Predsednik.

— **Podružnica Jug. Mat. v Moravčah** priredi v nedeljo, dne 10. junija veliko vrtno prireditev. Ob tej priliki sodelujejo najboljše moči od vseh strank. Prihitite v nedeljo vsi v Moravče, ker spored je zelo zanimiv, posebno borat je srečolov.

— **Zamenjan dežnik.** Dotični, ki je zamenjal moj dežnik pri občnem zboru Učiteljske tiskarne dobi svojega v strokovnem tajništvu.

— **Tovariši-lovci.** Ker nam ustreljene ptice in živali pridejo v vročih dneh popolnoma pokvarjene na mesto, prosimo, da se do jeseni prestane z dopošiljanjem. — **Tuš.**

— **Učiteljsko društvo za okraj Dolnja Lendava.** Tovariši-ce! Ustanovili smo svoje društvo, ki šteje X članov. Kaj pomeni to? Blagajnik je razposlal položnice in pozive, da se člani prijavijo in plačajo članarino. Koliko se jih je odzvalo? Menda niti 10. Naš okraj šteje 35 šol z 83 razredi in 87 učnimi močmi — torej so to tiste moči, ki so bile balast društvu v Murski Soboti, kajti odkar imamo mi svoje društvo je tam stvar v redu. Tovariši tako ne gre dalje. Še je čas, da se predramite! Če nočete nositi pečata stanovske nezavednosti javite takoj svoj pristop tov. Preiningerju v Dobrovniku, da pošlje v Ljubljano seznam članov, ki bi ga moral že zdavnaj poslati. Če je ta opomin zastoni — potem se seveda ne da pomagati. — Josip Gorišek, t. č. preds.

Naša samoizobrazba.

—s **»O šolstvu v Italji«**, predaval pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 3. marca 1923 tov. Al. B e r c é.

—s **»Nekaj podatkov o šolskih odrih«**, predavala pri Učiteljskem društvu za Konjiški okraj dne 14. aprila 1923 tov. B e z l a j e v a.

—s **»O pouku srbohrvatskega jezika na osnovni šoli«**, predaval pri Savinjskem učiteljskem društvu dne 3. maja 1923 tov. **Zotter.**

—s **»O delovanju učiteljskih društev in poteku njih zborovanj«** predaval pri Učiteljskem društvu za laški okraj dne 21. aprila 1923 tov. Vitko J u r k o. Bič a nezavednost nekaterih parasitov učiteljske organizacije ki dosledno prezirajo društvena zborovanja, zahtevajo pa za sebe vse ugodnosti, ki jih zamore organizacija nuditi. Graja med drugim tudi pomanikanje takta onih ki ne smatrajo potrebno, opravičiti svojo odsotnost pri društvenem odboru. V svojih dobro zamišljenih izvajanjih je pokazal marsikatero senčno stran poteka zborovanj, ki kažejo premalo zanimania za cel organizatorični pokret in katere bo potreba zatreti, odpraviti.

—s **»O šolstvu v obmejnih krajih«**, predaval pri Učiteliskem društvu za Dol. Lendavo dne 21. aprila 1923 tov. **Peternel.**

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl **»Ljubljanski Zvon«** 5. štev. **Tiskovna zadruga v Ljubljani,** Prešernova ulica 54.

—kpl **Sienkiewicz: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman, 7. in 8. snopič. Cena dvojnega snopiča s poštnino vred 18 Din. **Tiskovna zadruga v Ljubljani,** Prešernova ulica 54.

—kpl **Nova zbirka moških zborov.** Josip Pavčič. Založila Glasbena Matica. Cena zbirki je 10 Din ter se dobiva v Matični knjigarni na Kongresnem trgu (Poslopje Filharmonične družbe). O delu še izpregovorimo

Književnost in umetnost.

PAVEL FLERE:

„PETA ČITANKA".

Vem, da ni običajno, da bi o knjigi, ki je izšla izpod njegove roke, prvi pisal ravno sestavljalec ali njen pisatelj; zdi pa se mi potrebno da o »Peti čitanki« izpregovorim besedico prej, kakor store to poklicani ocenjevalci. Posebno zato, ker sem že v času, ko je bil rokopis za čitanko predložen v aprobacijo opazil, da so stali nekateri ocenjevalci didaktično in metodično na povsem drugem stališču, kakor sem na njem stal sam pri sestavljanju. In ker bi rad na kratko obrazložil to svoje stališče, pišem o »Peti čitanki« prvi.

Za čitanko, ki naj služi najvišji učni stopnji osnovne šole se od nekaterih strani še vedno zahteva da bodi ta nekaka »realistična čitanka«, nekaka zbirka učne snovi za stvarni pouk skratka, neka knjiga za vse — za snov za učitelja in otroke. Zdi pa se mi, da smo tako šolsko učno knjigo preboleli že takrat, ko je pok. Schreiner izdal svoje »Čitanke«. Že Schreiner ni prevzel vanje več one snovi ki naj jo učitelj predela, in ki naj mu jo dá čitanka, kakor so to že imela Končnikova »Berila« in knjiga Josin-Gangl-ova. Učitelji, ki so bili vajeni obravnavati stvarni pouk o ošnovni šoli tako, da so kratkomalo obravnavali gradivo ki so ga imeli v teh knjigah, s Schreinerjem niso bili zadovoljni. Tudi niso mogli biti, zakaj z rabo njegovih knjig so morali sami iskati snov, sami jo prikrojevati in jo potem šele obravnavati. Na mesto komodnega impresivnega postopka je morala stopiti asociativnost nazor je hočeš nočeš moral slediti demonstrativnosti; na tak postopek pa je bilo včasih težko koga privaditi.

Schreinerjev korak je bil zato v tistih časih smel ker je v kosteh naše šole še tičalo mehaniziranje in smo se lovili še za verbalnimi uspehi. A delo, započeto s »Čitankami« je Schreiner potem S. Š. M. nadaljeval z učnimi slikami za obravnavo beril v »Čitankah« in za nazorni nauk: E. Kukovčeva pa nam je pokazala novo pot za obravnavo domoznanstva, ki ga je spretno postavila na stališče opazovani in pouka v naravi. Schreinerjev nastop je uspel: skraja morebiti celo radi osebne Schreinerjeve avtoritete, kasneje pa gotovo po spoznaniu dobrin, ki jih je prinesel. In danes izginja iz naših šol celo ono nesrečno narekovanje snovi, katero uklepa otrokovega duha in vedno bolj nastopa svobodna otroška reproduktivnost ter se vedno bolj bližamo času ko zmagonosno nastopi njegova svobodna produktivnost. Celo tako daleč smo že, da Majerjeve »Učne slike« leže zaprašene in neporabljene po šolskih učiteljskih knjižnicah.

(Dalje prih.)

—k **Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem.** Zgodovinski roman. Poslovenil dr. R. Mole. 7. in 8. snopič. Pravkar je izšel dvojni snopič Sienkiewiczevih romanov, ki jih je začela izdajati Tiskovna zadruga v Ljubljani z romanom »Z ognjem in mečem«. Tudi ta snopič je ilustriran.

—k **»Ljubljanski Zvon«** prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otakar Březina — Igo Gruden: Množice. 2. Ferdo Kozak: Mojzes. 3. Marija Kmetova: V metežu. 4. Dr. Ivan Prijatelj: Poezija »Mlade Poljske«. 5. Janko Glaser: Moj ded. 6. Alojz Kraigher: Martin Kłobasa. 7. Vaclav Burian: Otakar Březina. 8. Dr. Ivan Lah: Nazori o poklicu slovanstva. 9. Miran Jarc: Črni čarodeji. 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tominšek: Dr. Ivan Prijatelj: Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek. — Dr. Fran Ilešič: Prispevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnošajev. — J. Kelemina: Miloš Gjurič: Filosofija panhumanizma. — Miran Jarc: Branislav Gj. Nušič: Navaden človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko - latinsko - nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel. 11. Kronika: Vojeslav Molè: XXV. umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.

—k **Senzacijska novost! Največje čudo vseh časov! Slepcu nove oči!** To je naslov spisa, ki sem ga koncem leta 1921. objavil spis, ki uči, kako je mogoče da slepci izpregledajo, da tudi v vojni oslepeli vojak z razstreljenimi očmi dobi nove oči, da zopet vidi. — Joj, kako so se mi smejali! »Švindler« sem bil! Kdo je v vseh ljubljanskih dnevnikih objavil, da ni s to zadevo v nobeni zvezi, se v spisu pove. Spis pa je šel po svetu, prišel tudi v Ameriko in je opozoril na izvirno idejo moio. Kaj pa danes? Slovenski Narod z dne 21. februarja 1923 ima sledečo notico: »Ameriški zdravnik dr. Morgan v Petersenu je izvršil operacijo, ki vzbuja splošno pozornost. Dne 4. julija lani je eksplozija vzela oči nekemu 18letnemu mladeniču. Dr. Morgan je sedaj presadil na mrtve oči svojega pacienta dele očesne tkanine mladega prašiča. Operacija je trajala 50 minut. Dr. Morgan upa, da bo mogel v kratkem konštatirati popoln uspeh operacije ker so se pri pacientu takoj pojavili početki vida in je pričakovati da se vid utrdi in ojači.« Ali se bodo našli v Jugoslaviji strokovnjaki, ki bi posnemali vzgled dr. Morgana? Upati je to vsekakor! Ozmoženje slepih za dušno in telesno delo je javna korist. Za to se bo gotovo našla vsestranska podpora duševnih, umetniških in materijelnih potreb za izvrševanje novih operacij. Dobrodelnost je najlepša, nesmrtna cvetka človečnosti! — Za oba spisa »Slepcu nove oči« in za »Venec izbranih pesmi« skupaj mi pošljite, prosim samo 5 Din, za kar priložim položnico. — Matej Stergar. — Ljubljana Japljeva ul. 2.

—k **Nova zbirka moških zborov.** V založbi Glasbene Matice izšla je prav-

kar zbirka treh moških zborov znanega skladatelja Josipa Pavčiča. To so trije moški zbori in sicer: Pesem (besedilo Župančičevo), »Nocoj je pa lep večer« (narodno besedilo), ter »Majolčica« (besede Golarjeve). Zbori so lepo pevni ter se bodo vsled svoje izredne melodijoznosti takoj priljubili pri naših pevskih zborih. Zbirko pevskim zborom najtopleje priporočamo, pridržujemo si pa še podrobno oceno.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po **Zibiška šola ima nov lep oder:** prizadevanje in novci tov. Hinka in Marije Blazinšek. V kritje te vsote se porabi del gmotnega uspeha vsakokratne prireditve. Te so številne in prvovrstne. Pozimi so igrali odrasli »Krivoprisežnika« in so igro tudi ponovili. 6. maja so pa nastopili otroci s petjem, deklamacijami in ljubko igrico »Škratje«. Troglasno petje pod vodstvom tov. Blazinšeka je bilo sigurno vrlo lepo in je želo kakor deklamacije obilo priznanja. Omeniti je, da so se pesmi nanašale na deklamacije in so tako še povečale učinek. Igrica je izzvala pri starih in mladih mnogo nedolžnega smeha. Igralčki so nastopali z nepričakovano sigurnostjo in neprisiljenostjo. V odmorih pa je bilo razvedrilo ubrano petje domačega pevskega zbora pod vodstvom tov. Blazinšeka, ki je dal na razpolago tudi svoj glasovir, domači organist pa je petje spremljal. Pri blagajni je imel član krajnega šolskega sveta polne roke dela. Tako delujeta tiha kulturna delavca z narodom za narod.

—po **V nedeljo, 10. t. m. vprizori barjanska šolska mladina** otroško igro v petih slikah: »V deveti deželi«. — Po nemščini priredil Fran Ločniškar. — Vse prijatelje in prijateljice Barja vabi podpisano vodstvo k tej predstavi, ki se prične ob 4. uri popoldne. — Šolsko vodstvo na Barju.

—po **Laški »palčki« v Celju.** Učiteljstvo, šolarji i. dr. sp. občinstvo iz Celja in okolice se vljudno opozarjajo na prelepo mladinsko igro »V kraljestvu palčkov«, ki jo vprizori šolska mladina iz Laškega v soboto, dne 9. junija ob 6. uri popoldne v mestnem gledališču v Celju — in sicer kot gost ondotnega dramatičnega društva. Palčki so nastopili v Laškem štirikrat — vsaki pot z najlepšim uspehom: že zgolj to dejstvo je za predstavo najlepša reklama. Mladinoljubi so torej vabljeni, da ne zamude ugodne prilike v Celju. Konec predstave je ob 8. uri zvečer, kar omogočuje povratek z vlaki event. posetnikom iz Savinjske doline in mariborske smeri. Predprodaja vstopnic v trgovini Goričar & Leskovšek v Celju.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Članom Učiteljske samopomoči.** V teh dneh dobite položnice za 84. in 85. smrtni slučaj (Fr. Fabinc, Vida Skalovnik) z nakazanim zneskom 4.50 Din: učiteljski par d v o j n o. Članom, ki so zaostali z plačili, se je zaostanek prištel k gorniemu znesku. Zato nakazujte plačila l e z a d n i o p o l o ž n i c o! Prosimo, da poravnate vsa plačila še pred počitnicami (v juniju 1923)! Redni občni zbor, ki bo o priliki zborovania UJU poverjeništvo za Slovenijo v juliju 1923, mora imeti zanesljiv pregled o članstvu in društvenem premoženju.

—g **Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom** obrestuje hranilne vloge po 5%, večje vloge (pričenši s 1000 Din) pa proti **polletni odpovedi po 7%.** Ob pošiljanju takih vlog naj se priiavi polletna odpoved.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništva UJU v Ljubljani.

+pov. **Delegati na pokrajinski skupščini v Ptuju:**

I. C e l j s k o d r u š t v o. Delegati: 1. Sivka Anton — Št. Jurij ob j. ž. 2. Pečar Srečko — Št. Pavel. 3. Zupančič Ivanka — Celje. 4. Vrečer Rajko — Žalec. — Namestniki: 1. Černejeva Anica — Celje. 2. Schmidt B. — Dobrna. 3. Wudlerjeva Franja — Celje. 4. Muršec Franc — Št. Jurij ob j. ž.

II. D o l n j e L e n d a v s k o d r u š t v o. Del.: 5. Gorišek Josip — Dolnja Lendava. 6. Peternel Ludovik — Dol. Bistrica. Nam.: 5. Gobec Regina — Dolnja Lendava. 6. Klanjšček Mirko — Dolnja Lendava.

III. G o r n j e g r a j s k o d r u š t v o. Del.: 7. Pulko Valentin — Gorica nad Mozirjem. 8. Pušenjak Ivan — Mozirje. — Nam.: 7. Weis Vekoslav — Gorica nad Moziriem. 8. Dolinar Ivan — Šmihel nad Moziriem.

IV. K o n j i š k o d r u š t v o. Del: 9. Strigl Anton — Kebelj. 10. Petrič Ljudevit — Konjice. 11. Brglez Franc — Čadram. — Nam.: 9. Kržič Janko — Loče. 10. Schell Henrik — Konjice. 11. Friedl Franc — Št. Jernej.

V. K r š k o d r u š t v o. Del: 12. Levstik Leopold — Krško. 13. Šterk Martin — Radeče. 14. Levstikova Vlastimila — Krško. — Nam.: 12. Brezovar Matija — Št. Rupert. 13. Golob Janko — Raka. 14. Grilc Gabrijel — Studenec.

VI. O k r a j n o d r u š t v o z a l j u b l j a n s k o o k o l i c o. Del.: 15. Korbar Avgust — Gor. Šiška. 16. Mihelič Viktor — D. M. v Polju. 17. Arnšek Janko — Hrušica. 18. Sekula Martina — Moste. — Nam.: 15. —? 16. Trošt Franc — D. M. v Polju. 17. Einspieler Nikolaj — Št. Jurij pri Grosupljem. 18. Pavletič Franc — Vrhnika.

VII. S v. L e n a r t s k o. d r u š t v o. Del.: 19. Kranjc Franc — Sv. Barbara. 20. Velnar Jože — Sv. Lenart. — Nam.: 19. Vobič Ciril — Sv. Trojica. 20. Šafarič Franjo — Sv. Lenart.

VIII. L j u t o m e r s k o d r u š t v o. Del.: 21. Mavrič Karol — Gor. Radgona. 22. Fürst Janko — Sv. Duh. 23. Čeh Fr. — Mala Nedelja. — Nam.: 21. Ivanjšič Ljudevit — Sv. Jurij. 22. Zacherl Franc — Ljutomer. 23. Kovačec Anton — Gor. Radgona.

IX. M a r i b o r s k o d r u š t v o. Delegati: 24. Klemenčič Jožef — Pobrežje. 25. Tomažič Ivan — Maribor. 26. Malenšek Jožef — Maribor. 27. Mlineričeva Pepca — Studenci. 28. Hren Anton — Studenci (za časnikarski odsek). 29. Kožuh Mirko — Maribor (za učiteljiščni odsek). — Nam.: 24. Vodenik Tine — Maribor. 25. Tomažičeva Marija — Maribor. 26. Bračičeva Milka — Maribor. 27. Brumen Anton — Tezno.

X. Š o š t a n j s k o d r u š t v o. Del.: 30. Stopar Vinko — Velenje. 31. Vrečko Martin — Šoštanj. — Nam.: 28. Tajnik Miloš — Šoštanj. 29. Kristan Zmago — Zavodna.

Nai javijo tudi ostala društva delegate in namestnike.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+§ **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v ponedeljek dne 11. junija 1923 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Kamniku. Poleg običajnih točk bo na dnevnem redu razprava o smernicah programa UJU, o katerih bo referiral tovariš Ivan Šmaidek s Krtine in volitev delegatov za pokrajinsko in državno skupščino UJU. Kdor je zadržan, se mora pravočasno opravičiti pri tovarišu predsedniku.

+§ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ŠOLSKI OKRAJ MARIBOR** praznuje v četrtek, dne 14. junija 1923 v Limbušu svojo 50letnico obstoja. Pričetek ob 11. uri. Spored: 1. Pozdrav tovariša predsednika. 2. Slavnostni govor tovariša D. Lesiaka. 3. Pevske točke. 4. Društvene in stanovske zadeve. — Po zborovanju banket. Med banketom šaljivo predavanje. Za banket naj naznanijo udeležence posamezna šolska vodstva šolskemu vodstvu v Limbušu do 10. junija, da gostilničar lahko vse potrebno pravočasno pripravi. — Udeležence, ki nočejo hoditi peš iz Maribora v Limbuš, čaka voz ob pol 10. uri pri mostu. Pevska vaja za slavnost je v četrtek, dne 7. junija ob 3. uri popoldne v »Narodnem domu. — **Pripravljalni odbor.**

+§ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje v nedelio, dne 10. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v mestni osnovni šoli v Celju s sledečim dnevnim redom. 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Razgovor o našem gmotnem položaju. 4. **Program UJU, poroča tovariš Li. Potočnik.** 5. »O naših močeh in vzgoji« predava tovariš A. Poljšak. 6. Vprašalna skrinjica in predlogi. Ker je to zadnje zborovanje v tekočem šolskem letu, se pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Odbor.

—§ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ** zboruje dne 14. junija t. l. ob 10. uri v Podsredi. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Volitev poročevalca o stanju šolskih vrtov. 4. Volitev delegata za glavno skupščino UJU. 5. Predlogi in nasveti. — Z ozirom na 3. točko vzporeda se vabi na zborovanje tudi učiteljstvo, ki ni včlanjeno v UJU. — Poverjenik Slov. Šol. Matice bo pri zborovanju pobiral članarino za l. 1923., ki znaša 20 Din. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

+ **SAVINJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo svoje zborovanje dne 3. maja 1923 v Gomilskem.

Tovariš predsednik pozdravi navzoče, posebno gosta tovariša nadzornika g. Černeja in tovariša nadučit. Pečarja iz Št. Pavla ter konečno novo članico tovarišico Anico Salmičevo, nakar je tajnik prečital zadnji zapisnik, ki se je odobril. Tovariš predsednik prečita došle dopise in poda svoja pojasnila.

Ferijalni Savez. Društvo je ustanovilo odsek Ferijalnega Saveza, v katerega so bili izvoljeni sledeči člani: Lojze Lušin, Julče Sevnik, Mirko Zdolšek, Dorče Koch, Radko Mejovšek, Ivan Zotter, Martin Sotlar in gdč. Ahtikova.

Poročevalec šolskih vrtov. Za poročevalca šolskih vrtov je bil izvoljen tovariš Radko Mejovšek.

Predavanje. Sledilo je zanimivo predavanie tovariša Zotterja »O pouku srbohrvatskega jezika na osnovni šoli«, kateremu so navzoči z zanimanjem sledili. Predsednik mu izreče toplo zahvalo.

Obravnavalo se je konečno še nekaj internih zadev in določilo kraj Gomilsko za prihodnje zborovanje, katerega dan se pravočasno sporoči v »Učit. Tov.«.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu **M. Z.:** Dvojnega nekrologa zaradi prostora ne moremo objaviti.

—lu **M. G. v L.:** Iz članka sem črtal nestvarno polemiko zoper avtorja, ki je zelo osebna, a kar je stvarnega je vse ostalo. Pristranosti ne poznam — kar je v človeški moči. Vaš članek, kakor drugi o »anketi« čaka počitnic, ko bo več prostora na razpolago. Vaša obsodba je zmotna.

—lu **V. P. v Nm.:** Zahtevate vse v celoti in v prihodnji številki: Prejel sem rokopis v sredo, ko je bil list že pripravljen za v stroj. Napadi ne spadajo v list.

—lu **B. A. v L.:** Notica je bila vendar priobčena v 19. številki »Tov.« že v rubriki »Iz Jugoslavije«.

—lu **I. Č. v J.:** Vaše stvari nismo mogli oddati Toliko k dopisnici. Za drugo nam prostor ne dovoljuje.

—lu **Polemika zaradi »Ped. Zbornika«** se je razvnela, da postajajo dopisi v e d n o d a l j š i. Prosimo potrpljenja, da jih razvrstimo kakor bo pač z ozirom na vsebino najbolj primerno; enako, naj se bolj prizanaša osebni »špici«.

—lu **Zakaj ne priobčite našega društvenega poročila?** Tako povprašujejo od vseh strani. — Za društvena poročila bi bila potrebna vsai vsak mesec enkrat priloga »Tov.« Te pa ne dovoli blagajna. Izpodrivajo jih članki in notice drugih dopisnikov. Če ne priobčimo teh, je »jok« zopet tam in s tem odbijemo dopisnike, ki jih list tudi potrebuje. Ta poročila izgube tudi aktualnost, medtem ko jo društvena poročila ne tako hitro. Dali bi društvenim poročilom prednost, ker za nas so ta najzanimiveiši del lista — pa se zopet oglasi posebno nežni spol našega stanu: »List je pust, sai poroča samo o društvih«. Nekai so krivi tudi dopisniki, ki poročajo o društvenih zborovanjih, ker so preveč dolgovezni. Tudi se vsi ne drže navodil, da bi v pododdelkih poročali, kar bi napravilo poročilo zanimivejše. Za črtanje ni časa, ker so večje okolnosti, kakor si to kdo misli. Včasih bi bilo treba prepisati vse. Ako bi imeli dovolj prostora v listu, bi bilo poročanje o društvenem gibanju naše organizacije naravnost vzorno, kaiti v čast okrajnim društvom in poročevalcem moramo izjaviti, da so to naši najboljši, najtočnejši in naizavednejši dopisniki. Ni pa naša krivda, če poročila ne morejo takoj v list. Nemalo skrbi nam povzroča misel, kako bomo spravili v list vsa društvena poročila, ki se jih je za tri strani nabralo in so že stavljena. Edino upanje so še — počitnice.

Tiska »Učiteliska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štnv. 337.

RAZPIS UČNIH MEST.

A. V **brežiškem** šolskem okraju se razpisujejo v stalno namestitev sledeča učna mesta:

1. **Kapele**, štirirazrednica, 1 za učitelja, 1 za učiteljico; prosto stanovanje.
2. **Orešje**, enorazrednica, služba učitelja-voditelja; prosto stanovanje.
3. **Sromlje**, štirirazrednica, služba za učitelja.

B. V **kozjanskem** šolskem okraju:

1. **Buče**, trirazrednica, služba učitelja ali učiteljice; prosto stanovanje.
2. **Dobje**, štirirazrednica, služba učitelja ali učiteljice; stanovanje.
3. **Pečice**, enorazrednica, služba šol. voditelja; prosto stanovanje.
4. **Pilštanj**, štirirazrednica, služba učitelja ali učiteljice.
5. **Prevorje**, trirazrednica, služba učitelja ali učiteljice.
6. **Št. Vid pri Planini** trirazrednica, služba učitelja ali učiteljice.

C. V **sevniškem** šolskem okraju:

1. **Sv. Anton**, dvorazrednica, služba učiteljice; prosto stanovanje.
2. **Blanca**, dvorazrednica, služba nadučitelja; prosto stanovanje.
3. **Sevnica**, šestrazrednica s 3 vzporednicami, služba samo za učitelja.
4. **Zabukovje**, dvorazrednica, služba učiteljice; prosto stanovanje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlože po predpisani službeni poti najkasneje do

dne 5. julija 1923

pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet brežiški (kozjanski, sevniški) v Brežicah, dne 4. junija 1923.

Štev. 355/II.

RAZPIS UČNIH MEST.

Na podstavi pooblastila višjega šolskega sveta z dne 18. maja 1923, št. 1619, se razpisujeta na trirazrednici na **Remšniku** nadučiteljska služba in služba za učitelja ali učiteljico v stalno nameščenje. Prikladno posebno za učiteljski par.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati službenim potom pri krajnem šolskem svetu na Remšniku do

2. julija 1923.

Okrajni šolski svet marenberški v Slovenjgradcu, dne 1. junija 1923.

Štev. 1622, o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

Okrajni šolski svet razpisuje nastopne službe v stalno namestitev:

1. **Dobrepolje**, šestrazredna osnovna šola s 4 vzporednicami, mesto učitelja.
2. **Kočevje**, šestrazredna slovensko-nemška osnovna šola z 12 vzporednicami, mesto stalnega kateheta.
3. **Loški potok**, šestrazredna osnovna šola s 4 vzporednicami, mesto učitelja.
4. **Nemška Loka**, enorazredna slovensko-nemška osnovna šola, mesto učitelja ali učiteljice.
5. **Rob**, dvorazredna osnovna šola, mesto učiteljice.
6. **Struge**, dvorazredna osnovna šola, mesto nadučitelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se vlože do

dne 5. julija 1923

po predpisani službeni poti pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Kočevju
dne 4. junija 1923.
Dr. Fr. Ogrin s. r.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj deco! Otroci naj pijejo le „ŽIKO“!

V korist „Jugoslovenske Matice“!

„IDES“ Prašek za črnilo

raztopljiv v mrzli vodi, prekaša vse tu- in inozemske izdelke in tekoče ekstrakte!

„IDES“ Crnilo v obliki papirja za uradnike in učence. Za več kot 100% cenejši kakor tekoče črnilo!

„IDES“ Antracen in kovinasta črnila. **Zahtevajte vzorce in cenike kateri, se pošiljajo brezplačno.**

„IDES“ tvornica kemičnih izdelkov Tacen pri Ljubljani.